

27 Mayıs askeri darbe miydi?

Öyleydi ama bunu kınamak sosyalistlere düşmez.

27 Mayıs için bugün ve yıllardan beri yapılan klasik değerlendirme şöyledir:

- NATO ve CENTO'ya bağlıydılar
- Kürtler konusunda hiçbir ileri adım atmadılar, eski durumu sürdürdüler.
- Milli Güvenlik Kurulu ile askerler politikanın yönlendiricisi durumuna getirildi
- OYAK kurularak subaylarla burjuvazinin yakın bağlantısı sağlandı

Ve benzeri maddeler daha da eklenebilir.

Bunlar doğrudur ve hepsi bu kadar mıdır?

27 Mayıs darbesi istemeden de olsa bu ülkedeki sosyalist birikimin önünü açmadı mı?

Sosyalistlerin esas dikkate alması gereken özellik burasıdır; darbe kötüdür, demokrasi iyidir söylemi değildir.

Bu ülkede parlamenter demokrasinin bile ne kadar kısıtlı olduğunu biliyoruz.

1961 Anayasası içerdiği MGK gibi bütün handikaplara karşın ülke tarihinde görülen en ilerici anayasadır.

Burada grev ve lokavt hakkı yer alıyordu. Lokavt vardı ama asıl önemli olan grevdi. Bu hak DİSK'in kurulmasının ve çok sayıda işçinin TÜRK-İŞ'ten DİSK'e geçmek için grev yapmasına, fabrika işgallerine ve polisle çatışmalara yol açtı. Sınıf mücadelesi bu ortamda açık olarak yükseldi.

Benzer durum köylerde de yaşandı.

Devrimciler 1961 Anayasasını iktidara karşı savunuyordu ve genişletilmesini istiyordu. 1965'te iktidara gelen AP ise bu anayasaya karşıydı ve nitekim dönemin Genelkurmay Başkanı Memduh Tağmaç 1961 anayasasını ülke için fazla ileri bulacak ve 1971 darbesinin ardından Anayasaya ilk tırpan atılacaktı. 1980 darbesinden sonra tümüyle iptal edildi.

1961 Anayasasıyla ortaya çıkan ortam olmasaydı TİP'in kurulması hayli zor olurdu, 15 milletvekiliyle parlamentoya girmesi ise düşünülemezdi. 1960 sonrasında sosyalizmin adı duyulur oldu, bu isim legalleşti, açık propagandası yapılmaya başlandı.

141. ve 142. maddeler vardı ve bunlar hem fikir hem de örgütlenme özgürlüğü bakımından kısıtlayıcıydı ama sosyalistlerin kavuştukları imkanlar cumhuriyetin kurulmasından beri bu kadar genişlememişti. Bu maddeler çok sayıda dergi ve kitabın yayınlanmasını engelleyemedi.

Unutmayalım ki, o dönem Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya ve diğerleri gibi isimler bıraktı.

“27 Mayıs darbesi ilerici miydi?” gibi sorularla bizim uğraşmamamız gerekir. Bizi ilgilendiren sosyalistlerin gelişme imkanlarının genişlemesidir. Darbeyi yapanlar da bunu düşünmemiş olsalar gerektir ama bu onların sorunudur.

Sosyalistler 1960-1980 döneminde ağır hatalar da yapmış olsalar büyük bir kitleselliğe ulaştılar ve bu dönem silinmemecesine akıllarda kaldı. Neredeyse yüz yıllık cumhuriyet tarihinde böyle bir dönem yaşanmadı. Bu dönemin açılışını yapan 27 Mayıs’tır.

Sosyalist klasiklerin neredeyse tamamına yakını 1965 sonrasında yayınlandı.

Bunlar az şeyler değildir.

İnsanlar, partiler ve devletler politikada yaptıklarının bütün sonuçlarını hesaplayamazlar. Sosyalist hareketle ilgili sonuçları 27 Mayıs’tan önce kimse hesaplamamıştı.

Büyük tecrübesi bulunan ABD’nin bile nasıl hata yaptığını İslam Devleti’nin (İD) hızla güçlenmesine bakarak anlamak mümkündür.

Irak’ın işgal edilmesinden sonra buraya atanan vali ağır bir hata yaparak Baas Partisi’ni kapattı ve Saddam ordusunun subaylarını da dışladı. Ülkede çoğunluğu oluşturan Şiiler de yılların ezilmişliğinin hıncını azınlıktaki Sünnilerden almaya başladılar. Saddam ordusunun tecrübeli subayları silahlarıyla birlikte İD’ye katıldılar ve bu örgüt hızla güçlendi. İD’nin gelişmiş askeri kapasitesi öncelikle bu subaylardan kaynaklanır. İD, Irak’ta Sünni ayaklanması sonucu doğdu.

Ya da Türkiye’nin yaptığına bakalım...

Suriye’de birbirini izleyen Esad rejimleri altında Kürtlerin doğru dürüst hakkı yoktu, bir bölümü vatandaş bile değildi. İsyan ettiklerinde kanlı olarak bastırılırlardı. Ne var ki merkezi otorite

zayıflayınca kendi yönetimini kurmak imkanı ortaya çıktı. Suriye’de merkezi otoriteyi zayıflatanlardan birisi de Türkiye’dir. Türkiye Rojava’nın ortaya çıkmasını kesinlikle istemezdi ama bu konuda epeyce kolaylaştırıcı olduğunu belirtmek gerekir.

Politik mücadele böyledir; istediklerinizin yanı sıra hiç düşünmediğiniz sonuçlar da ortaya çıkabilir.

27 Mayıs’ı da bu bağlamda görmek gerekir.